

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXIX | 7. decembra 2020 - Buenos Aires, Argentina | Št. 19

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

“PREHOJENA POT” | 54. obletnica Zveze slovenskih mater in žena

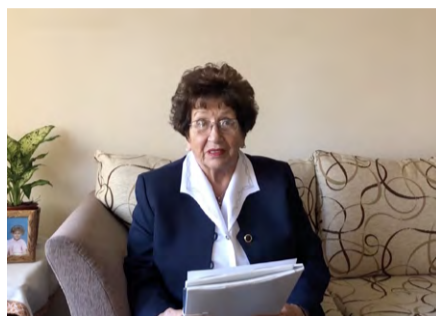
V nedeljo, 4. oktobra 2020, je Zveza slovenskih mater in žena praznovala svojo 54. obletnico. V znamenju leta 2020 je tudi to praznovanje potekalo na YouTubeu.

Ob 9.30 smo se kot vsako nedeljo zbrali pred ekrani k molitvi rožnega venca, ki so jo vodile slovenske družine, tokrat še posebno doživeto zaradi bližnjega praznika Rožnovenske Matere božje. Nato pa k sv. maši, ki sta jo darovala gg. Robert Brest in Franci Cukjati, ob petju članov družine Podržaj.

Po sveti maši je sledil posnetek “Prehojena pot”, v katerem smo si lahko ogledali in slišali utrinke iz bogate zgodovine Zveze. Nagovorili sta nas sedanja predsednica, Alenka Prijatelj, pa tudi ustanoviteljica in dolgoletna predsednica Pavlina Ulrich Dobovšek. Spominu na bivše odbornice so sledili posnetki iz obletnic Zveze, pa tudi besede duhovnega vodje dr. Jureta Rodeta in predsednic različnih odsekov. V dobri uri je povzetih veliko lepih trenutkov in spominov.

S sodelovanjem članic vseh odsekov sta si program zamislili Alenka Prijatelj in Lili Tušek Kopač, za tehnično izvedbo je pa poskrbel Marjan Kopač.

V upanju, da nas bo 55. obletnica spet zbrala

POVEZAVA: https://www.youtube.com/watch?v=hg3r7_cUq3w&t=291s

ob molitvi in petju, pa tudi ob toplim čaju, prigrizku in klepetu vas vabimo, da si na spleto ogledate letošnji program.

Govor predsednice ZSMŽ, Alenke Prijatelj

Dober dan, dragi prijatelji!

Prav lep pozdrav vsem, ki ste trenutno z nami kjerkoli po svetu.

Zveza slovenskih mater in žena sledi istim idealom, istim vrednotam, istim ciljem, kot vsa slovenska skupnost v Argentini. To nas druži in povezuje v veliko družino, globoko zakoreninjeno v krščanski veri, v ljubezni do rodne domovine od koder izhajamo in v spošto-

vanju demokratičnih svoboščin za vse ljudi.

Pregovor pravi, da je mož glava družine, žena pa srce. Srce, pogon in motor našega življenja. Tako je tudi v naši skupnosti. Žene so vedno navzoče in aktivne članice naše skupnosti, od kuhinje do šole, od športa do odra. A večino našega dela je skritega. Koliko ur so darovale in še darujejo, ko obiskujejo bolnike, ko pomagajo pri reševanju dokumentov, ko obiskujejo starejše osamljene rojake, ko jim pomagajo v denarnih stiskah. A vse to delo bi bilo nemogoče brez vas dobrotnikov. Me lahko samo posredujemo vaše darove vsem, ki to danes potrebujejo. In tudi se priporočamo da nas naprej podpirate z vašimi darovi.

Ko se srce ustavi je konec življenja. A življenje

se nadaljuje, gre naprej, tu so nova srca. Skrbeti moramo, da pravilno vzgajamo mladino, dekleta in fante, če želimo imeti zdravo družbo. Dekleta in fante, ki bodo vedeli, kdo so, od kod prihajajo, predvsem pa, zakaj so na svetu. Jasno jim moramo posredovati krščanske in slovenske vrednote, da bodo sami znali odločiti, kaj hočejo ustvariti, da bodo znali spoštovati pretekle generacije, da bodo cenili kaj vse so starši in stari starši ustvarili tu v Argentini in znali nadaljevati to delo. Skupnost, ki je bila ustvarjena s pridnim delom in veliko ljubeznijo.

Zato vam danes predstavljamo prehojeno pot naše Zveze, da spoznate žene, ki so že pred 54. leti žrtvovale svoj prosti čas v prid celotni skupnosti. Njihova gibalna sila je bila: Vzgjati naše otroke, da so slovenskega rodu, posredovati naši mladini slovenske običaje in tradicijo, pomagati osamelim in pomoči potrebnim rojakom ter ostati zvesti načelom, zaradi katerih smo zapustili našo domovino. In obujali bomo vsi skupaj spomine naših prireditelj in obletnic. Veselje, ki smo ga preživeli skupaj ob igrah in petju. S tem se vam tudi želimo zahvaliti, da ste vedno bili pripravljeni sodelovati z nami.

To so prehojene stopinje, ki naj bodo spodbuda in vzor novih poti za nove čase.

ZSMŽ PRISTAVA

Star slovenski pregovor pravi, da žena podpira tri vogale hiše. Naša skupna “hiša”, slovenska skupnost v Argentini, pa nima samo štirih vogalov, ampak kar nekaj močnih stebrov, ki to našo hišo “držijo pokonci”. Eden od teh stebrov je prav gotovo Zveza slovenskih mater in žena.

Ko je bila ta ustanovljena leta 1966, so se vanjo vključile tudi pristavske matere in žene. Prihajale so na sestanke, predavanja in prireditve ter pomagale, kjerkoli so bile potrebne. Naše prve predstavnice so bile dr. Nataša Ravnik Krečič, Albinca Rožnik Kopač, Amalija Koman Krošelj, Ivanka Jarc Kinkel, Jožica Smrdu Esih, Vera Kokalj Zurc in Marija Remic Dolinšek, kasneje pa še Vida Šega Pograjc, Irena Zajec Fajdiga in Marjana Kovač Batagelj.

Leta 1966, ko je Društvo Slovenska Pristava končno dobilo svojo pravno osebnost, smo tudi matere in žene bile “uradno” potrjene kot pristavski odsek ZSMŽ in tako postale majhen stebriček v oporo osrednji zvezi.

Skozi vsa ta leta so naš odsek vodile sledeče predsednice: dr. Nataša Ravnik Krečič, Marija Pirc Zarnik, Francka Škerbec Oman, Kristina Zarnik Jerovšek, Marta Križ Golob, Lili Tušek Kopač in Anka Savelli Gaser.

Spremljalo jih je lepo število odbornic: Vida Šega Pograjc, Mirjam Peršuh Rant, Magda Gaser Češarek, Monika Češarek Kenda, Lučka Češarek Selan, Ana Marija Klajnšček Hren, Nevenka Vidmar Golob, Metka Gaser Kopač, Mariči Dolinšek Conde, Veronika Zurc Boh, Andreja Bitenc Skubic in Silvija Kenda, ki jo je Bog kmalu poklical k sebi. Pri kulturnem delu sta nam bili v močno oporo Irena Zajec Fajdiga in Marjana Kovač Batagelj.

Kaj smo ves ta čas delale pristavski žene, matere in dekleta? Prva gibalna sila je bila pomoč osamljenim, pa tudi drugim, ki so bili potrebni kakršnekoli pomoči. Ko sem bila še

mlada mamica, sem občudovala tiste gospe, ki so prebedele mnogo noči ob posteljah bolnikov, jim delale družbo in lajšale trpljenje. To je bilo res pravo delo usmiljenja. Prelat dr. Jure Rode je večkrat poudaril, koliko vreden je čas, ki ga posvetiš sočloveku.

Kot pristavski odsek ZSMŽ smo seveda najprej pomislile na našo okrajno blagajno. Da ta ni bila nikoli prazna, so nekatere gospe vedno kuhale, druge peklo pecivo, tretje vezle prtičke s križnim vbodom in to prodajale na raznih društvenih prireditvah. Kuhinjo je vedno vodila nepozabna Ivanka Remic Golob, članice pa so ji pomagale in prevzele postrežbo. Večkrat smo imele na skrbi tudi večerje in kosila v Slovenski hiši.

Organizirale smo tudi razne kulturne prireditve. Pripravile smo dve čajanki z modno revijo, dva café-concerta, Luka Debevec nam je podaril tudi dva koncerta, SPZ Gallus koncert Marijinih pesmi, zbora Milina in Zarja mladosti, ki jih je vodila Marjana Jelenc, sta nam tudi pripravila dva koncerta in božičnico.

Pristavske žene in dekleta smo se zbrale v priložnostni zbor in pripravile koncert raznih slovenskih popevk in pesmi tujih narodov, pod geslom “Iz naših src do vašega srca”. Maruša Zurc pa je pripravila kratko humoresko

»Sreča in nesreča«. Pristavski mešani zbor pod vodstvom Marjanke Grohar je daroval dobiček vseh svojih koncertov.

Denarno podporo nam nudijo tudi Cerkvena pristavska skupnost in nekatere gospe, ki ne zmorejo več fizičnega dela.

Naši predavatelji so bili msgr. Anton Orehar, pater dr. Kukovica, prelat dr. Jure Rode, Andrej Zarnik in Marko Rupnik, ki so govorili o verskih in vzgojnih vprašanjih. O zdravju sta predavala dr. Alenka Rajer Dolinar in dr. Miha Stariha in o negi bolnikov Metka Mizerit in Tinka Vombergar. Predavali so tudi Metka Havelka Magister, Polona Havelka, arh. Jure Vombergar, prof. Tomaž Debevec, Danica Kanalč Petriček, Miša Zorc Rus o bontonu, Lenči Likozar Komar o protokolu in ceremonialu. Cirila Pernišek je opisala delo svojega očeta Franceta Perniška. Mira Ecker je vodila dva huharska tečaja in predavala o hrani bolnikov. Tečaje so pripravile tudi Kristina Jerovšek, Mari Schiffrer, Ivanka Pavšer, Karolina Potočnik in Polona Havelka. Pripravile so tudi Koroško večerjo.

Ana Marija Hren in Pavči Maček Eiletz sta povedali svoje občutke ob potovanjih v Slovenijo, Pavel in Aleš Grohar pa sta nam predstavila video o njunem potovanju v Santiago de Compostela, ko je papež Janez Pavel II. govoril na svetovnem srečanju mladine. Maruša Zurc in Dominik Oblak sta poročala o obisku gledaliških skupin v Sloveniji, Andreja Bitenc Skubic pa je organizirala sobotno teledobro joga.

Gospa Marjana Batagelj je dala pobudo za knjigo »Moja zgodba«, v kateri je zbrala enajst zgodb pristavskih mater.

Ostane nam samo iskrena zahvala vsem, ki so na kakršenkoli način sodelovali z nami in nam vedno stali ob strani in nas bodrili.

Z božjo pomočjo upamo nadaljevati pot, ki smo si jo začrtale.

Anka Savelli Gaser

ZSMŽ SAN JUSTO

Odsek zveze Slovenskih mater in žena iz San Justa deluje že od leta 1971. Skozi leta so jo vodile predsednice: Marija Zupanc Groznik, Anica Zupanc Zakrajšek, Mici Malavašič Cassullo in Nežka Lovšin Kržišnik.

Duhovni vodje so bili dušni pastirji gg. Alojziji Starc, g. pater Alojzij Kukovica, g. Toni Bidovec in g. Jure Rode.

Že od vsega začetka so se žene rade zbirale in priskočile na pomoč vsem rojakom iz okraja, ki so bili v stiski in v potrebi.

Še danes nas delo in srečanja vedno bolj družijo in gradijo prijateljstva. Vsako leto se rade zbiramo k pletenju butaric ob Velikonočnem času, katerij čisti dobiček je namenjen za vse potrebne rojake.

Skupaj z zveznim odborom redno podpiramo družine iz okraja, tako denarno kot tudi z zaboji z živili.

Pričele smo z zbiranjem trajne hrane vsako zadnjo nedeljo v mesecu pred sv. mašo in vse nabrano darujemo farni cerkvi Caritas iz San Justa.

Ob pestrem programu Našega doma smo vedno pripravljene sodelovati v kuhinji, za kosila, večerje ali pa skupne zajtrke. Skupina žena vestno pripravlja krofe ob vsakem praznovanju v Našem domu: za obletnice, mladinske dneve, žrebanja, prijateljska kosila, ob elikončnem in božičnem času pa potice, nudelce in peciva.

Srečanja ob čaju, tomboli in predavanjih, praznovana rojstnih dni, izleti, kuharski tečaji in klepet nas združujejo v prijateljstvu in veselem razpoloženju.

Ob težkih osebnih preizkušnjah, ko kdo potrebuje pomoč v bolezni, ali pa po operacijah, rade spremljamo bolnike z verigo tožnega venca, da v duhu združeni prosimo Boga za olajšanje. In ko je božja volja drugačna, takrat se pa zberemo ob krsti, položimo šopek ter molimo za pokoj duš.

Bodimo še naprej povezani in pripravljeni priskočiti na pomoč!

ZSMŽ MENDOZA

Organizacija je nastala na pobudo centralne Zveze v Buenos Airesu in g. Staneta Grebenca.

Pripravljali odbor sta sestavljali Marjana Šmon Žumer in Marija Fink Grintal, ki sta pozvali vse žene na sestanek 12. junija 1977 na katerem je bila sprejeta odločitev, da začnemo organizirano delovati

Javile so se prostovoljke za vodstvo organizacije: Ana Žumer Ovčjak, Frida Mlinar Bajda, Mici Bajda Grebenc, Mici Grintal Jerovšek, Mariana Šmon Žumer, Marija Fink Grintal, Vera Ašič Bajuk.

Na prvi seji je bilo prisotnih šest od teh žena. Za predsednico so izbrale Marijo Fink Grintal, takrat sicer odsotno zaradi materinstva, in same prevzele ostala mesta:

podpredsednica: Marjana Šmon Žumer

tajnica: Mici Bajda Grebenc

blagajničarka: Anica Žumer Ovčjak

kulturna referentka: Vera Ašič Bajuk

dobrodelni / socialni odsek:

Frida Mlinar Bajda in Mici Grintal Jerovšek

Med leti 1977 in 2008 so se vrstile predsednice: Marija Fink Grintal, Marjana Šmon Žumer, Majda Mlakar Ocvirk, Anica Štirn Arrigoni, Marta Pregelj Plath.

Poleg omenjenih so v različnih obdobjih sodelovale gospe: Frida Mlinar Bajda, Mici Bajda Grebenc, Marjana Šmon Žumer, Marija Fink Grintal, Minka Kosanc Hirschegger, Ani Grintal Hirschegger, Marija Grebenc Šmon, Angelca Šmon Bajda, Majda Nemanič, Francka Jerovšek Juhant, Anica Pečkaj Nemanič, Bozena Nemanič Hirschegger, Rezka Novak Nemanič, Irena Nemanič Llanos.

Zbirale smo se na sejah v Slovenskem domu ter se zavzele za:

- kulturno delo: predavanja in razgovori za žene in tudi za žene in moške, v slovenščini in španščini vsaka dva meseca. Predavatelji so bili profesionalci iz naše skupnosti, ki so nudili tematike o zdravju iz vseh vidikov: fizičnem, socialnem in duhovnem in o slovenskih običajih ter splošni kulturi. Zahvala gre č. g. Jožetu Horn, dr. Andreju Žumerju, dr. Luskarju, dr. Juretu Bajuk, inž. Marku Bajuku, inž. agr. Marku Bajuku, lic. Ireni Grebenc, prof. Božidarju Bajuku, prof. Cvetki Grintal Bajuk, prof. Mariji Fink Grintal, prof. Veri Ašič Bajuk, Minki Kosanc Hirschegger.

- dobrodelne akcije: pomoč družinam, ženam, osamljenim, bolnikom, obiski dom in v bolnicah.

- sodelovanje z organizacijami v skupnosti: Društvom Slovencev, z Dušnim pastirstvom, z osnovno in srednjo šolo, z mladinsko organizacijo,

- družabnost: zbiranje ob čaju in klepetu, tombole, itd.

- čestitale smo mamicam ob rojstvu otroka s karticami, ki sta jih naslikala inž. Marko Bajuk ter Anica Štirn Arrigoni

- za Božič in Veliko noč smo prejele v dar od centralne Zveze kartice za prodajo, s katerimi smo dobile denar, da smo pomagale potrebnim ali pomagale pri gradnji nove stavbe Doma

- organizirale smo tombolo, za katero smo prejele mnogo dobitkov od ustanov in posameznikov iz Mendoze in Buenos Airesa. Tudi prodaje, dražbe in srečlove smo organizirale, kar nam je pomagalo pri zbiranju denarja, istočasno pa smo dale vsem možnost za druženje ob klepetu in glasbi

- ob obisku nadškofa Alojzija Šuštarja smo organizirale akcijo, da so številni člani naše skupnosti dobili novo narodno nošo. Sodelovale smo po skupinah pri čiščenju Doma, pletenju vencev, s kuhanjem in postrežbo
- naredile smo zavese za gornje sobe, nakupile smo krožnike in pribor, sodelovale z denarnimi prispevki, ki smo jih prejele od članov naše skupnosti iz Mendoze in Buenos Aires; občasno smo s prejetimi darovi organizirale tudi dražbo ali srečelov

- maja 1978 smo prejele obisk osnih žena iz Buenos Airesa, za katere smo pripravile razna srečanja in sestanke. Podarile so nam srce iz rdečega blaga z napisom: Naše srce vam, vaše srce nam. Ta dar nas je večkrat spremljal na naših srečanjih.

Članice nekdanje Zveze smo valedne Mihi Bajda, ki nam je vedno bil na razpolago, da je pripravil vabila za naše sestanke, za tomboli in sploh vse, kar smo potrebovale.

Okoli leta 2009 je organizacija začela pešati in od takrat nismo imele več občnih zborov. Vendar pa mendoške žene še naprej -kot smo tudi pred nastankom zveze- pomagamo v kuhinji in pri vseh akcijah v prid naših družin in slovenske skupnosti.

MIF

ZSMŽ SAN MARTIN

50. obletnica Zveze Slovenskih Mater in Žena odsek San Martín:
govor predsednice
Polone Marolt Makek

Zveza Slovenskih Mater in Žena (ZSMŽ) v San Martinu obhaja letos 50-letnico delovanja.

Dne 29. februarja 1968 leta so se v Slovenskem domu v San Martinu zbrale gospe Neža Potočnik, Lina Matičič, Marta Hrovat in Ančka Ziherl, pogovarjale so se o potrebi skupnega dela žena v domu. Pritegnile naj bi čim več žena, ki bi s svojim delom pripomogle do domačega in pristrčnega vzdušja v domu.

Na sestankih naj bi se izobraževale na kulturnem in družabnem polju. Ustanovile so Liga Žena Mati (zdaj Zveza Mater in Žena). Pri delu se jim je pridružila še gospa Danica Zupan. Na sestanke so vabile razne predavateljke, skrbele so za nedeljski zajtrk in pomagale pri ureditvi doma.

Predsednice v vseh teh letih so bile: Neža Potočnik, Lina Matičič, Danica Zupan, Rezi Marinšek, Mirjanka Voršič, Ančka Podržaj, Marjeta Boltežar in Polona Makek. Sedanji odbor sestavljajo: Marija Petkovšek, Lidija Žagar, Irena Petkovšek, Marta Škulj in Mari Keržič.

Naše delo se v vseh teh letih v bistvu ni spremenilo. Sestanke imamo vsak tretji četrtek v mesecu ob 16. uri v domu. Vabimo predavateljke, ki nam predavajo o različnih in zanimivih temah. Predavanja so o zdravju, kulturi, narodnih običajih, veri, potovanjih, politiki in srečanja v kuhinji. Mnoga predavanja spremlja tudi projekcija v slikah. V zadnjem času vabimo med nas tudi moške. Obisk na sestankih je lep. Po predavanjih imamo pogovor ob čaju in prigrizku. Naši sestanki so zelo zanimivi in razgibani.

Ne pozabimo na rojstne dneve, v mesecu septembru praznujemo dan pomladi in rojstne dneve vseh prisotnih. Da se pa vsi malo poveselejo, pripravimo mini tombolo. Gospa Mari Keržič je organizirala vrsto let romanja in izlete. Ti izleti so bili zelo dobro obiskani.

Pri naši Zvezi veliko socialnega dela. Denarne podpore se delijo že veliko let. Denar dobivamo delno iz centrale, delno pa damo še iz svoje blagajne. Da to zmoremo, na sestankih dobimo nekaj prostovoljnih prispevkov in organizirale smo tudi rifo.

Imamo nekaj mesečnih dobrotnikov, veliko

Svobodna Slovenija, leto 2018, št. 12

POVEZAVA: <http://svobodnaslovenija.com.ar/50-let-z-s-m-z-v-san-martinu/>

darov pa dobimo občasno ob raznih prilikah: namesto cvetja na grob pokojnih in šolski odbor Dr. Gregorija Rožmana nam podari izkupiček prodaje butaric. Vsem se za pomoč prav iskreno zahvaljujemo.

Od aprila 2004 smo nekaj let uvedle mesečno nabirko hrane za potrebne iz naše okolice. Nabirka je bila vsako prvo nedeljo (družinska nedelja) pred sveto mašo. Nabirke so bile res zelo bogate. Razdelile smo pakete vsake dva meseca med naše potrebne. Dvakrat na leto, za zimo in pred Božičem, dobimo pakete od Centrale katere razdelimo skupaj s podporami.

V prejšnjih letih so žene, v spremstvu mladih pevčkov šole Dr. Gregorija Rožmana in duhovnika organizirale za Božič obisk bolnikov in ostarelih.

Ob rojstvu novih Sanmartinčanov pošiljamo njihovim staršem čestitke. Ob smrti kakšnega rojaka pošiljamo sožalna pisma njihovim svojcem. Če umre kakšna žena iz našega okraja ji v zadnje slovo podarimo slovenski šopek.

Naše sodelovanje s Centralno ZSMŽ je zelo intenzivno. Udeležujemo se mesečnih sestankov in sej. Sodelujemo pri pripravi zimskih in božičnih paketov. Prav tako pri prodaji srečk ter božičnih in velikonočnih voščilnic.

Sodelujemo pri pripravi kosila ali zakuske na dan žeganja v cerkvi Marije Pomagaj in pri zakuski za dan naše obletnice. V našem Domu sodelujemo, ko smo naprošene.

Lepo vabimo mlajše žene in mamice, da bi se nam pridružile.

Rade bi izrabile to priliko, da se vodstvu doma iskreno zahvalimo za vso naklonjenost naši organizaciji in gospe Regini Truden Leber za vso njeno pomoč.

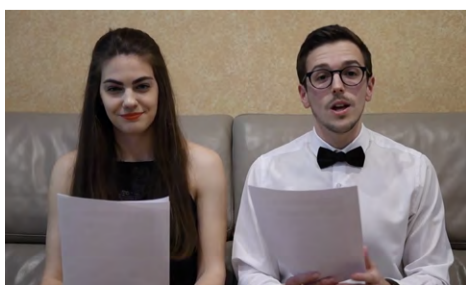
50. MLADINSKI DAN V SLOMŠKOVEM DOMU

V nedeljo, 1. novembra, je ramoška mladina praznovala svoj 50. mladinski dan.

Že dolgo smo delali načrte za ta dan! Takoj po lanskem mladinskem dnevu smo začeli pripravljati program in meseca marca smo imeli že vse spisano: pripravljani smo bili, da začnemo z vajami.

A koronavirus je spremenil tudi naše načrte in po nekaj tednih karantene nam je postalo jasno, da bo treba začeti na novo. Prilagodili smo se novim razmeram in začeli z delom za virtualni mladinski dan. Nabirali smo stare posnetke in pisali nove ideje, in končno je bilo vse pripravljeno za naše praznovanje, ki seveda ni bilo niti malo podobno temu, kar smo v začetku načrtovali.

Kot vsako leto smo dan začeli s sveto mašo.

POVEZAVA: <https://www.youtube.com/watch?v=fLqFhdijW6E&feature=youtu.be>

Skupina mladih iz Slomškovega doma se je "v živo" udeležila maše v cerkvi Mariji Pomagaj v Slovenski hiši, ki sta jo darovala g. Robert in Franci. Sodelovali smo s petjem, branjem beril, prošenj. Veseli smo billi, da smo se lahko po tolikih mesecih zbrali pri sveti daritvi.

Po maši smo se malo pogovarjali in potem smo šli vsak na svoj dom.

Kulturni program smo predvajali preko YouTube ob 17. uri. Predsednika Natalija Podržaj in Martin Loboda sta v praznem Slomškovem domu dvignila zastavi ob zvokih argentinske in slovenske himne. Sledila je naša, mladinska himna in ob njej posnetki iz preteklih mladinskih dni, na katerih smo lahko videli

celo naše starše...

Po dobrodošlici Natalije in Martina je začel televizijski program "Na klepet z Jano". Voditeljica programa je na razgovor povabila odbornike mladinskega odbora z namenom, da pokažejo kako poteka življenje in delovanje mladine v domu.

Imeli smo tudi dva gosta, ki že nista več člana sedanje mladinske organizacije a sta po duhu vedno mlada: gospa Alenka Prijatelj in predsednik Slomškovega doma Marko Selan. V svojih besedah sta nas nagovorila z vzpodbudnimi besedami in nas navduševala, da bomo še naprej delali v Slomškovem domu.

Naš spletni program smo zaključili z recitacijo prirejene poezije Jeremije Kalina Slovo od šole in s skupnim sporočilom predstavnikov

treh generacij.

Veliko mladih je sodelovalo pri pripravi in izvedbi tega programa, za snemanje je poskrbel Mati Godec, za končno oblikovanje Zofi Bokalič.

Ker nam mladinski dan veliko pomeni smo ta večer izbrali, da smo se po več kot osmih mesecih prvič spet zbrali v Slomškovem domu. Na vrsto so prišle Francijeve pice in tarok, kot v dobrih starih časih pred pandemijo.

Zdaj komaj čakamo, da bomo prihodnje leto 51. mladinski dan lahko praznovali v Slomškovem domu, v družbi naših prijateljev iz vseh slovenskih domov.

Magdalena Mazieres

MARADONA IN KONTRADIKCIJE ARGENTINSTVA

Strast, s katero povprečni Argentinec doživlja nogomet, je svetovno znana. Zato ni čudno, da so iz te zemlje izšli mnogi slavni nogometiški tega športa. Med njimi smo pa imeli enega posebne vrste, ne samo, ker je bil svoj čas svetovno najboljši – če ne celo najboljši vseh časov – temveč tudi zato, ker je bil posebnost kot Argentinec in kot oseba.

Diego Maradona je gotovo eden od najbolj znanih in ljubljenih Argentinec doma in po svetu (čeprav so ga mnogi tudi sovražili), hkrati pa verjetno tudi tisti, ki najbolje predstavlja misterij »argentinstva«. Poln čudovitega talenta, iznajdljivosti, želje po odličnosti; istočasno pa tudi poln kontradikcij, svojevrstne nadutosti in življenjskega nereda. Sposoben prehoditi pot, ki gre iz izredne skromnosti do socialnega viška na podlagi naravnih darov in požrtvovalnega dela. Vedno je imel v živem spominu svoje revno otroštvo in bil potem tudi solidaren z ljudmi, ki so potrebovali pomoč. Rad se je pa tudi bahal in razkazoval svoje obilje. Premagal je težave raznih vrst, bil je pa tudi šibak pred skušnjavami. Znal se je zoperstaviti krivici, a se je tudi rad norčeval iz pravičnih načel. Intuitivno briljanten, ne samo z žogo, neštetokrat tudi z besedo, kot resnični ljudski poet. Umetnik, ki je pripomogel nogometni estetiki. Bil je pa istočasno ne-racionalen in v pogovoru večkrat protisloven.

Naivno iskren a tudi goljuf. Dobrodelen, kot pričajo skoraj vsi njegovi nekdanji soigralci in prijatelji, a tudi egoist in oseba, ki hitro in hudo zameri. Iz njega so vrele goreče besede o ljubezni do družine, katero je pa tudi večkrat zatajil in v zadnjem času izključil iz svojega kroga.

Ljubil in sovražil je ne le z isto strastjo, temveč celo iste osebe. Iskal je živost, a nezmerno življenje mu je otrpnilo telo in morda tudi dušo. Pogled je zadnje tedne kazal utrujenost, zmedo in odsotnost, daleč od tistega otroškega nasmeha s katerim je užival na igrišču v boljših časih z njegovo večno ljubico – žogo. Postal je suženj svojih lahkomišelnih odločitev, ki so ga zapeljale v poraz v tekmi življenja.

Dal nam je trenutke silovite sreče, zato se mnogi nočejo lotiti moralnih sodb o njem. Do neke mere je morda tudi prav tako, čeprav to ne pomeni, da bi nam Argentinec moral (niti mogel) biti za zgled. Bil je primer našega kontradiktornega naroda, ki ga ljubi s fanatizmom, ki lahko ljubljenu škoduje in, ki ga je v istem dnevu poslovil z bolečo žalostjo, s spoštovanjem, pa tudi z nasiljem in anarhijo.

Jorge Valdano, soigralec v prvenstvu 1986, meni, da obstaja neka perversnost v življenju, ki ti uresniči vse sanje in da je Diego trpel kot nihče radodarnost lastne usode. Pot ga je peljala iz človeka do mita, kar ga je razdvojilo. Fernando Signorini, nekdanji fizioterapevt, je dejal: »z Diegom bi šel do konca sveta, z Maradono pa niti do vogala.«

Njegovo življenje ni bilo enostavno. Večkrat je flirtiral s smrtjo, dokler ga je ta (presenetljivo?) poklicala v jutru 25. novembra letos.

Bog naj upošteva vse veselje, ki ga je povzročil drugim in mu odpusti ekscese, s katerim je poškodoval sebe in druge, ter mu podari tisti mir, ki ga na tem svetu ni mogel najti.

Martín Sušnik

Buenos Aires, novembra 2020
(ZA TEDNIK DRUŽINA)

JOŽEF SMEJ (1922-2020)

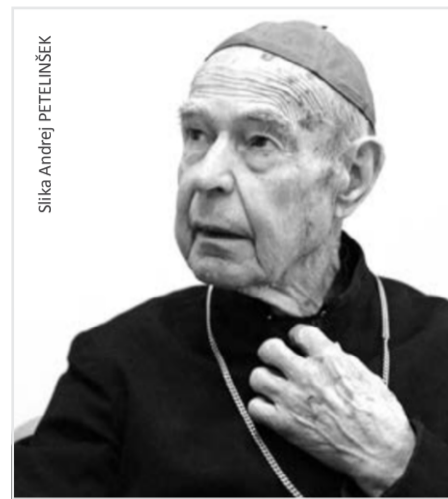
Tekač za nagrado večnega življenja: prvi človek na Luno, srčni Prekmurec pa v Maribor

So ljudje, ki se te na novinarski poti prav posebno dotaknejo. Zaradi zanimive življenjske zgodbe, svojih dosežkov ali kratko malo zaradi tega, kar izžarevajo in za kar je včasih težko najti pravo besedo. Seveda so tudi takšni, ki izpolnjujejo vse tri naštetje pogoje, tak je bil dr. Jožef Smej. Čeprav sem ob novice o njegovi smrti izvedela, da je zadnja leta preživel v domu v Lenartu, se mi zdi, kot da sem ga še včeraj srečala na mariborskem Slomškovem trgu, kako se slok, rahlo sklonjen, z odločnim korakom, ki pa so ga leta vendarle upočasnila, odpravlja na svoj obvezni sprehod z brevirjem. Včasih zamišljen, včasih prijazno kimajoč v pozdrav, vedno pa pripravljen, če je srečal reveža, izprazniti žepe zanj.

Tam, na Slomškovem trgu, kjer je pred selitvijo v Lenart ta visoki cerkveni dostojanstvenik, upokojeni škof, pa tudi pisatelj, pesnik, prevajalec in literarni zgodovinar, skratka, žlahtni humanist, preživel plodno jesen življenja, sva oktobra 2015 sedla k dolgemu pomenku za Večer. Bilo je v tednu, ko je srčni Prekmurec, rojen v Bogojini, postal častni občan Maribora, mesta, kamor ga je v šestdesetih letih povabil službovati še en veliki Mariborčan, škof Maksimilijan Držečnik, njegov profesor filozofije na mariborskem bogoslovju pred nemško okupacijo. Študij je Smej potem nadaljeval v Sombotelu in bil decembra 1944 posvečen v duhovnika. Vojna je v družino Smejevih zarezala globoko rano, saj se Jožefov brat, prisilno mobiliziran v madžarsko vojsko, ni vrnil z ruske fronte.

Ob Držečnikovem povabilu za stolnega kanonika v Maribor je bila za Smejem že v prekmurske ravnice utirjena duhovniška pot, kjer je bil nazadnje duhovnik in nato dekan v Murski Soboti. Odločitev za Maribor ni bila lahka, a pretehtalo je spoštovanje do milega, blagega škofa Držečnika, ki ga je ohranil do konca življenja v najlepšem spominu. Tako je Jožef Smej v julijskem večeru 1969, na dan, ko je prvi človek stopil na Luno, s težkim srcem podpisal, da zapušča soboško župnijo, kjer je imel ob sebi tudi svoje starše. Prvi meseci v Mariboru so bili težki, saj je bilo novo delo v nasprotju s prejšnjim, soboškim, bolj uradniško, domotožje pa hudo. Včasih je kar pristopil h kakšnemu vozniku v avtu s soboško registracijo, parkiranem na Slomškovem trgu, in ga poprosil, ali lahko prisede za pot v Prekmurje. Kar tako, v Maribor se je potem vrnil z avtobusom.

Leta 1983, pet let po Držečnikovi smrti, je Smej postal pomožni škof. Ko sva se leta

Slika Andrej PETELINŠEK

2015 srečala, je bil, triindvetdesetleten, seveda že nekaj časa v pokoju, a je še vedno pridigal in maševal. V mariborski stolnici, posebno vesel pa je bil, če so ga poklicali v kakšno faro zunaj Maribora.

Politika in njena prerivanja za vsakdanjo rabo ga niso nikoli zanimali, tudi sodobna ekonomija je bila zanj, tako je govoril, "neke vrste znanost, na katero se prav nič ne spoznam". A je bil žlahtni intelektualec, poliglot in pisec z izčrpnim seznamom avtorskih del. Svoje znanje jezikov je skromno zaobjel takole: "Francoščina mi je koristila, da sem svojim prekmurskim rojakom izseljencem, sezonce, zaposlenim v Franciji, pisal prošnje za pokojnino, pa tudi pri prevajanju uvida Svetega pisma Stare in Nove zaveze in komentarjev. Nemščina pa mi je prišla prav, ko sem prevajal komentarje k psalmom. V navado mi je prišel tudi vsakodnevni sprehod z brevirjem, imam slovenskega, latinskega, madžarskega, rad bi imel še nemškega, te jezike znam, lahko berem tudi angleščino, italijanščino."

Rad in temeljito je preučeval življenje in delo velikih prekmurskih rojakov in pisal o njih. Najprej je izdal knjigo Muza Mikloša Küzmiča, pesmi in pisma prekmurskega duhovnika, pisatelja in narodnega buditelja, potem je izšel njegov roman o Küzmiču z naslovom Po sledovih zlatega peresa, za njim še knjiga o Smejevem krstitelju Ivanu Baši, župniku v Bogojini, z naslovom Psalmi vaškega župnika in nato še knjiga o dr. Francu Ivanocyju, znamenitem župniku na Tišini, z naslovom Ivanocyjeva skrivnost ... V samozaložbi je izdal tudi več knjig z naslovom Kronogrami skozi čas. Hitro so pošle, saj je tovrstna literatura redka, njega pa so že od mladih let zanimali kronogrami, zapisani

večinoma v latinščini po cerkvah in drugih stavbah raznih mest tako, da lahko iz poučarjenih črk, ki imajo številčno vrednost, razberemo letnico.

V Smejevem življenju se je zvrstilo kar nekaj papežev, s sedanjim, papežem Frančiškom, pa je bil celo sorodstveno povezan, saj ima mož, ki se je v Argentini poročil s Frančiškovo nečakinjo, ko je bil sedanji papež še kardinal, slovenske korenine, ki segajo tudi na bogojinsko Smejvino. Smejevi predniki so imeli namreč v Bogojini velik grunt, razdeljen na dva dela, in nasproti Jožefove rojstne hiše se je Ani Smej, sestrični Jožefovega očeta, rodil Franc Bajlec, kasnejši advokat, ki je konec leta 1944 emigriral s svojo družino v Argentino. Njegova hčerka Mirjana se je v Buenos Airesu poročila z Vladimirjem Voršičem iz Celja, njun sin, tudi Vladimir, pa z nečakinjo bodočega papeža Frančiška. Slavnega sorodnika, prvega slovenskega kardinala Jakoba Missio, je imela tudi Jožefova mati. Dr. Bajlec, čigar vnuk je poročen z nečakinjo papeža Frančiška, pa je bil tudi tisti, ki je v dvajsetih letih minulega stoletja predlagal bogojinskemu župniku Ivanu Baši, naj zaprosi mojstra Plečnika, da naredi načrt danes znamenite cerkve v Bogojini. Jožef Smej se je tega spominjal takole: "Plečnik je najprej naredil načrt z dvema stolpoma. Ker je bil moj oče cerkveni odbornik, sem tudi jaz doma videl tisti načrt. Mnogi so se jokali zaradi tistih dveh stolpov, ker se jim je to, dva stolpa, zdelo nekaj veličastnega, a ko je Plečnik videl staro cerkev, je zavrgel načrt o dveh stolpih. Novo cerkev je podaljšal na sever in jo združil s staro, na novo pa je potem naredil okrogel stolp. Prst kaže proti nebu, ker je cerkev v Bogojini posvečena Gospodovemu vnebohodu. V začetku ni ugajala vernikom, potem pa je župnik Baša povedal: Samo kokoš znese vedno enaka jajca, arhitekti pa imajo vedno nove ideje."

Poln takšnih in drugačnih anekdot, nanižanih z vedrino, natančnostjo, pa tudi s skromnostjo, lastno velikim duhovom, je bil tisti najin pomenek in še zdaj se spomnim besed, namenjenih predlagateljem mariborskega odlikovanja, ki seveda ni bilo ne Smejevo prvo ne zadnje: "Vaše odlikovanje nas veže, da moramo še naprej živeti pošteno, da se ne bi vi kdaj kesali, ker ste nas predlagali." Spominjam pa se tudi volila, namenjenega vsem navzočim: "Na tekališču tega zemeljskega življenja vsi tecimo tako, da dobimo nagrado večnega življenja in bomo nekoč častni občani nebeškega Jeruzalema." On sam je nedvomno tekel tako.

Darka Zvonar Prednar

Večer, 24. 11. 2020

XIX. NAGRADNI NATEČAJ

Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu
za diplomske, magistrske in doktorske naloge s področja
Slovencev v zamejstvu in Slovencev po svetu

Ali ste vedeli, da zunaj Slovenije živi okoli pol milijona Slovencev in njihovih potomcev? Naše rojake lahko najdemo v vseh štirih sosednjih državah in tudi v številnih drugih državah na vseh celinah. Organizirajo se v številna društva, obiskujejo slovenske šole, izdajajo časopise in revije ter na številne druge načine ohranjajo slovensko identiteto in zavest o svojih koreninah.

Če vas ta tematika zanima in ste jo ali bi jo radi prepletli s svojim študijskim raziskovanjem in pripravo zaključnega dela, imamo odlično novico.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu že 18 let vsako leto organizira nagradni natečaj za diplomske, magistrske in doktorske naloge s področja Slovencev v zamejstvu in

Slovencev po svetu. Do sedaj je na natečaju sodelovalo že prek 300 diplomantov, magistrantov in doktorantov.

Na letošnjem natečaju bodo upoštevana dela, zagovarjana v obdobju od 1. 11. 2019 do 31. 12. 2020.

Najboljša tri dela s področja zamejstva in tri dela s področja izseljenstva bodo prejela denarno nagrado, in sicer:

- prva nagrada za vsako od področji v višini 800 evrov,
- druga nagrada v višini 600 evrov in
- tretja nagrada v višini 400 evrov.

Urad bo prijave na letošnji nagradni natečaj sprejemal do vključno 15. 2. 2021. Več o prijavi si lahko preberete v priloženem besedilo

nagradnega natečaja.

Če pa se ravno odločate, o čem bi lahko pisali v svojem delu, naj bo to povabilo k razmisleku o temah, ki so povezane s Slovenci v zamejstvu in po svetu, in se na nagradni natečaj morda prijavite prihodnje leto.

Besedilo celotnega razpisa je na voljo na uradni spletni strani Urada: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/xix-nagradni-natečaj-za-diplomske-magistrske-in-doktorske-naloge-s-podrocja-slovencev-v-zamejstvu-in-slovencev-po-svetu/>.

Dodatna pojasnila in informacije dobite na tel. št. (+386) (0)1 230 80 18 ali prek elektronske pošte: pr.urad.slovinci@gov.si.

Dr. Zvone Žigon

OkrOgle OBLETNICE | *Dr. Anton Korošec* (1872 - 1940)

Pred 80 leti, 14. decembra 1940, je v Beogradu umrl Anton Korošec, slovenski duhovnik, narodni delavec in politik. Objektivni zgodovinarji ga imajo za največjega slovenskega politika - nekateri ga celo imenujejo "Oče slovenske države". Leta 1917 je bil spodbuditelj "majniške deklaracije" ki je zahtevala združitve vseh južnih Slovanov v eno državno enoto. V Jugoslaviji je do smrti uspešno opravljal pomembne politične vloge.

Življenjepis dr. Antona Korošca

Anton Korošec se je rodil v kmečki družini 12. maja 1872 v Biserjanah v župniji Sv. Jurij ob Ščavnici (Prlekija - pokrajina v severovzhodni Sloveniji, ki obsega vzhodni del Slovenskih Goric in Ptujsko polje).

Osnovno šolo je obiskoval v domači fari, zadnje leto pa na Ptuj, kjer je tudi začel gimnazijo. Gimnazijo je končal na klasični gimnaziji v Mariboru. Že kot mladoletnik se je začel zanimati za politična dogajanja in socialna vprašanja.

Po maturi leta 1892 se je odločil za duhovniški poklic, leta 1895 je prejel mašniško posvečenje.

Isto leto je srečal Janeza Evangelista Kreka. Sedem let mlajšega Korošca je prevzela Krekova osebnost in njegovi družbeni nazori. Sledil mu je z največjim spoštovanjem, v teku let je med njima zavladalo prisrčno prijateljstvo.

Po novi maši se je Korošec vrnil v Maribor, kjer je končal bogoslovni študij. Bil je kaplan na Sladki gori in v Marenbergu (Radlje ob Dravi), od tam pa je šel kot študijski prefekt v mariborsko semenišče.

Junija 1902 je zaradi časnikarske dejavnosti prosil za neplačan in časovno neomejen dopust. Nihče ni slutil, da bo ta dopust dosmrten. Od tedaj se je Korošec posvetil politiki, ki ji je služil najprej v avstro-ogrski monarhiji in potem v Jugoslaviji.

Leta 1905 je doktoriral iz teologije na Univerzi v Gradcu.

Leta 1906 je bil izvoljen za poslanca v dunajskem državnem zboru.

Leta 1909 so se kranjska Slovenska ljudska stranka (SLS), Koroška Slovenska kmečka zveza za Štajersko ter druge sorodne katoliške organizacije na Goriškem in Koroškem združile v Vseslovensko ljudsko stranko (VLS) in Anton Korošec je bil izvoljen za poslanca te stranke tudi v štajerskem deželnem zboru v Gradcu.

Med prvo svetovno vojno je s Krekom tesno sodeloval pri ustvarjanju jugoslovansko usmerjenega dela Slovenske ljudske stranke. Maja 1917 je bil Korošec izvoljen za predsednika Jugoslovanskega poslanskega kluba in v njegovem imenu je 30. maja 1917 v državnem zboru prebral znamenito "Majniško deklaracijo", ki je zahtevala zedinjenje vseh južnoslovenskih dežel monarhije v samostojno državno telo pod habsburško oblastjo.

Ob razpadanju Habsburške monarhije je Korošec, ki je pozneje dobil vzdevek oče Jugoslavije, jeseni 1918 zavrnil zamisli, da bi Slovenci še vedno ostali del Avstrije.

Po nenadni Krekovi smrti (8. oktobra 1917) je slovensko državniško politiko usmerjal predvsem Korošec. Prevzel je vodstvo Slovenske ljudske stranke.

Leta 1918 je v Ljubljani prevzel predsedstvo Narodnega sveta, nove slovenske oblasti, ki je 29. oktobra 1918 oklical samostojno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. V prvi vladi te nove države je bil podpredsednik.

Država SHS se je 1. decembra s kraljevino Srbijo združila v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V Kraljevini SHS je Korošec bil voditelj Slovenske ljudske stranke in opravljal različne funkcije: vodil je razna ministrstva, nazadnje je bil predsednik senata in prosvetni minister.

Leta 1928 je v Kraljevini SHS izbruhnila huda politična kriza. Kralj Aleksander je za predsednika vlade prvič izbral ne-Srba in imenoval

Korošca, ki pa krize ni mogel rešiti, zato je 2. januarja 1929 odstopil. Kralj Aleksander je razglasil diktaturo, razpustil parlament in razveljavil ustavo. Pozneje je prepovedal vse stranke, tudi SLS, in Kraljevino SHS preimenoval v Jugoslavijo.

Korošec je bil še dvakrat minister, a je septembra 1930 zapustil vlado.

V prepovedani Slovenski ljudski stranki je Korošec oblikoval ljubljanske punkcije, politični program, ki je zahteval preoblikovanje Jugoslavije v zvezno državo, v kateri bi bila Slovenija avtonomna enota. Zahtevali so tudi združitve slovenskega naroda, ki je bil razkasan na štiri države (Jugoslavija, Italija, Avstrija in Madžarska), v eno politično enoto ter pravico Slovencev znotraj Jugoslavije do svoje zastave, imena, nacionalne individualnosti, finančne samostojnosti in kulturne svobode. Zaradi tega je kraljevi režim Korošca in njegove najožje sodelavce leta 1933 aretirjal in konfiniral najprej v Srbijo, nato v Bosno, nazadnje pa na otok Hvar. Konfinacija se je končala leta 1934, ko je makedonski nacionalist v Marseillu ubil kralja Aleksandra in je oblast v Jugoslaviji prevzel regent, knez Pavel Karadžorđević.

Korošec se je vrnil na politično sceno, spet postal notranji minister in to ostal do leta 1938. Pozneje je bil minister za šolstvo.

Pri svojem političnem delovanju ni nikoli zapustil svoja temeljna načela - ljubezen do naroda, do slovenskega človeka, do Cerkev in vere. Tudi kot politik je Korošec ostal vseskozi duhovnik in nesebičen delavec za druge.

Anton Korošec je umrl 14. decembra 1940 v Beogradu, star 68 let. Iz jugoslovanske prestolnice so ga prepeljali v Ljubljano in ga z veličastnim sprevodom pokopali na pokopališču Navje.

Majniška deklaracija

30. maja 1917 je dr. Anton Korošec v imenu južnoslovenskih poslancev v dunajskem državnem zboru prebral "Majniško deklaracijo", ki se je glasila: "Podpisani v Jugoslovanskem klubu združeni poslanci izjavljajo, da na podlagi narodnega načela in hrvatskega državnega prava zahtevajo združitve vseh ozemelj monarhije, na katerih živijo Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojno, na demokratični podlagi ustanovljeno državno telo brez vsakršnega tujeje gospodstva, pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije, in da se bodo z vsemi močmi zavzemali za uresničenje te zahteve svojega enotnega naroda. S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali dela v parlamentu."

Misli Antona Korošca

- Dvignite glave, ker se približuje vaše odrešenje! (iz govora na Krekovem pogrebu 1917)
- Jaz se ne bojim, niti trenutek se ne bojim več, da se ne bi uresničilo, kar hočemo! (ob predaji podpisov za majniško deklaracijo marca 1918)
- Velike nove ideje so z zmagovito silo nastopile posebno ob koncu tretjega leta svetovne vojne. Bliža se novi vek človeštva. Kruta sila meča je do sedaj gospodovala in urejevala svet. Narod, ki je imel močnejše in srečnejše orožje, je neusmiljeno tlačil šibkejšega. Vera v meč je dosegla vrhunec v svetovni vojni. Preživeli smo trenutke, ko se je zdelo da bo nadalje surova sila vladala nad celim človeštvom. Da-

nes je ta vera v meč za večne čase obsojena. Križano človeštvo vstaja k novemu življenju, k življenju pravice in človekoljubja. Ne na krvavih bojiščih, ampak z razumom, oplojenim s Kristusovo ljubeznijo, naj se v bodoče uredi razmere med posameznimi narodi sveta. (ob ustanovitvi slovenskega narodnega sveta avgusta 1918)

• Nešteti potoki prelite krvi so ustvarili vzvišeno idejo o svetovni pravičnosti. Izraz te ideje je samoodločba naroda. Odstraniti se morajo velike krivice, ki so se godile doslej. Vzvišena ideja o samoodločbi narodov ne zahteva maščevanja za tisočletne krivice, pač pa brezpogojno osvoboditev vseh nesvobodnih narodov. Svet, ki je obstojal iz gospodov in tlačanov, se potaplja v preteklost - na njegovo mesto stopa velika družina svobodnih in enakopravnih narodov. Bliža se dan in uresniči se največja ideja, ki jo je kedaj človeštvo porodilo, ideja o samoodločbi narodov. Slovenski narod se je z vsem upom oprijel te velike odrešilne ideje. Pred več kakor tisoč leti smo imeli svoje kraljestvo, v katerem smo bili svobodni. Takrat je bil naš narod nositelj vseh kulturnih in državnih pravic. Ali kmalu je slovensko kraljestvo propadlo, izgubili smo svobodo ter postali tlačani. V dobi tlačanstva smo se sicer zavedali, da smo Slovenci, da smo tesno spojeni po krvi, veri in jeziku in kulturi, a gospodovali so nam tujci sebi v prid. Državne pravice, katere je užival in izvrševal slovenski narod v svoji državi, so prešle za več kot tisoč let v tuje roke. Samoodločba narodov nam jih bode zopet vrnila, ter združila troimeni narod Slovencev, Hrvatov in Srbov v samostojno veliko državo Jugoslavijo. (ob ustanovitvi slovenskega narodnega sveta avgusta 1918)

• Narod, ki hoče biti nositelj države, ki hoče prevzeti in izvrševati državne pravice v blagor ljudstva, mora zbrati vse državnostvorne moči v enoto. (ob ustanovitvi slovenskega narodnega sveta avgusta 1918)

• Prepozno je, vaše veličanstvo. (Majestät, es ist zu spät.) (odgovor na zadnji avdienci pri cesarju Karlu I., ko mu je ta ponudil samostojno državno enoto za Južne Slované v okviru Avstrijskega cesarstva)

• Niti za hip ne moremo dvomiti, da pade vse naše življenje še v globlje nižine, če zamre med nami resno znanstveno delo. Zato tudi ne čutimo nobenega navala hvaležnosti do nikogar, ki nam je pomagal do najvišjega kulturnega zavoda, in smatramo s prejšnjo državo, ki naših kulturnih teženj ni razumela, s sedanjo narodno državno tvorbo za zelo neumestno; če bi nas bila prejšnja država nacionalno zadovoljila, bi je ne bili rušili. Ker nas ni, smo pomogli, da je propadla. Če nam je narodna kraljevina dala univerzo, ni storila več nego svojo dolžnost. (o ustanovitvi ljubljanske univerze)

• Mi hočemo, da smo in ostanemo Slovenci v tej državi sami svoji. To se pravi mi ne mrzimo ne Hrvatov ne Srbov, toda mi hočemo ostati samisvoj narod in se nočemo ne posrbiti, ne pohrvatiti. Mi ne zaničujemo kulture drugih in priznavamo vrline tudi drugih narodov. Toda mi ljubimo svoje in hočemo zato obraniti in ščititi svojo slovensko kulturo. Mi hočemo ščititi svoje slovensko gospodarstvo, hočemo pa ščititi tudi svoje slovenske žepe, svoje slovenske finance. To je naša avtonomija.

• Edina rešitev je nova in močna vlada, v kateri bodo zastopane vse stranke. Zahtevamo tudi slovensko avtonomijo in v tej avtonomni Sloveniji mora biti tudi Slovenska krajina, kot polnopravna sestra ostalih hčera matere Slovenije. (iz govora v Murski Soboti 1926)

• Skrbimo za čisto slovensko ozemlje ob avstrijski, madžarski in italijanski meji! Prepričajmo povsod (v vseh panogah) tujerodno ekspanzijo na slovenskem ozemlju! Potenciranje slovenske narodne zavesti in kulture v obrambo proti nevarnostim tujenarodnih na-

valov! (zapis iz junija 1934)

• Ne nergajmo, ne podirajmo, ampak gradimo! Proč z nergači iz naših vrst! (zapis iz junija 1934)

• Dve stvari mi ne puste spati: naša univerza in naši ljudje za mejami.

• Moramo potrpeti. Veliko potrpeti. Vojna je neizogibna. Če se nam posreči, da nas ne zapletajo vanjo, bo čez nekaj let Jugoslavija ogromno pomenila. Toda moramo biti pripravljeni, da bo treba Nemcem odstopiti ves naš pridelek, da bodo šli po Donavi in Savi nemški transporti in tudi po suhem morda nemške divizije. Ni izključeno, da bo v Beogradu sedela kaka nemška komisija. A če bomo mogli ostati izven vojne, bomo rešili državo in vse ostalo. (besede uredniku Slovenca Ivanu Ahčinu)

• Najslabša Jugoslavija je za Slovenijo najboljša rešitev. Izbire nimamo. (besede iz avgusta 1939)

• Naselili smo se na križišču potov, ki vodijo od severa na jug, od vzhoda na zahod. Drzno smo se zarili v Srednjo Evropo in ko se je ta, ob preseljevanju narodov vsa nemirna, zopet umirila, smo se znašli, najmanjši med slovanskimi narodi, na točki, kjer se stikajo tri velike evropske rase. Težko, za nadaljnjo usodo Slovencev odločilno dejstvo! Izgubili smo kmalu svojo politični samostojnost, menjali gospodarje in gledali borbe tujerodnih mogočnikov za našo zemljo. Če bi nam bilo usojeno, da izginemo, bi se bilo to že zdavnaj zgodilo. Toda vse je minilo, narod v temeljih zdrav, pa je ostal, vztrajal in se kalil ob naporih tujih sil, ki so si postavile cilj, da uničijo vse, kar je slovenskega. V teh borbah je politično dozorel in zmagal.

• Pot našega naroda se šele začinja. Ne v zaton, temveč v življenje, z vero v Boga in v samega sebe. (zapis iz leta 1939)

• Jugoslavija se bo sesula kot hiša iz kart.

• V mladih letih je treba pisati programe, v starih letih pa spomine. Na stara leta se vračajo v spomin doživlja iz mladosti s posebno jasnostjo in razločnostjo... Kot najstarejši spomin nosim v svoji duši spomin na Telovo in na vse priprave na ta čudovit praznik. Tu mi je Bog prvič pokazal krasoto svoje prirode, prvič sem videl cvetje na tratah, livadah in njivah, prvič sem ga privijal k svojemu licu in svojim ustam, srkal njegovo vonjavo v svoje prsi ter stegal svoje prste po njem, da ga nabere za liturgično uporabo... Kadar mislim na sv. Frančiška, kako je v božjem stvarstvu gledal samo sestre in brate, se spominjam na mlada leta, kako sem gledal naravo božjo pred Telovim.

• Brez moralne obnove ne bo rešitve iz gospodarskega in socialnega kaosa.

• Red mora zavladati najprej v osnovni celici človeške družbe, to je v družini, kjer naj red sloni na katoliških načelih. Če hočemo, da bo odporen ves slovenski narod, mora biti odporna tudi sleherna naša družina, ki naj predstavlja narodno trdnjavo in ognjišča narodne kakor tudi katoliške zavesti.

• Posamezne države in njihova svetovna skupnost naj bo urejena na podlagi delovnih stanov, medsebojno povezanih v pojmovanju in izvajanju socialne pravičnosti, kot so to modro učili in poudarjali socialni papeži. Držeč se smernic, podanih v papeževih okrožnicah, se izrekamo za korporativni družbeni in gospodarski red, osnovan na krščanskem organskem pojmovanju družbe, da se zajamči interes skupnosti in svoboda osebnosti. Izrekamo se za vodstvo narodnega gospodarstva v kmetijstvu, obrtništvu in industriji.

• Obsojamo kapitalistični in komunistični gospodarski red! Odklanjamo totalitarno ureditev države, izoblikovano v komunizmu in fašizmu, ki odvzema ostalim družbenim edincam in poedincem vsako avtonomijo in svobodo!

• Za edinega resnega nasprotnika, s katerim se moramo baviti, smatram s svojega stališča samo komunistično stranko. Boj prihodnosti bo samo boj med krščansko demokracijo in socializmom. (besede iz leta 1920)

Pripravil Jože Jan

VZGOJA ZA LJUBEZEN DO DOMOVINE IN DRŽAVE | *Imamo svojo državo Slovenijo*

Društvo katoliških pedagogov Slovenije (DKPS) je letos uspešno in odmevno pripravilo 2. mednarodno konferenco Vzgoja za ljubezen do domovine in države in jo naslovlilo Imamo svojo državo Slovenijo. Posvetili smo jo praznovanju 30. obletnice plebiscita in samostojnosti Slovenije. Konferenca je 21. 11. 2020 potekala preko spleta, s pomočjo OŠ Radlje ob Dravi. Konferenca se je udeležilo preko 70 sodelujočih. Poleg plenarnih predavanj smo prisluhnili primerom šolske prakse oz. učnih ur s področja družboslovja, naravoslovja, z matematično-tehniških področij in športa. Program smo dopolnili z glasbeno-metniškimi presežki glasbenih poustvarjalcev.

Začeli smo s himno Republike Slovenije, ki jo je zapel Marcos Fink, in nadaljevali s predavanji. Prehode med predavanji oz. govornimi prispevki smo napolnili s slovenskimi ljudskimi in umetnimi pesmimi ter samospevi v izvedbi že imenovanega basbaritonista Marcosa, ki se mu je pridružila mezzosopranistka Bernarda Fink. S himno Slovenija v svetu smo konferenco zaključili. Sledili so le še povzetki in evalvacija.

Nekaj poudarkov iz dopoldanskih predavanj

Dr. Zoran Medved je spregovoril o mediatizaciji – vlogi medijev pri ustanavljanju države – in današnjem vrednotenju tega dosežka. Predavatelj je predstavil vlogo in moč medijev v procesu osamosvojitve Slovenije in njihovo vlogo do današnjih dni, ko nam mediji pošteno krojijo medsebojne odnose v družbi in vsiljujejo vrednote, med katerimi je domoljubje zastavljeno.

Zanimivo je opazovati medije, ki postajajo in tudi so kapital publicitete, politika pa je njihov kapital. Poreklo naših medijev je čas (post)komunizma, vedno so in še zvesto služijo tej politični usmeritvi. Izpostavil je željo dr. Pučnika izpred 30 let, ki si je prizadeval, da bi v Sloveniji premagali to prakso, da bi dosegli stanje, v katerem ne bi nobeni stranki dopuščali lastništva nad mediji. Ob osamosvojitvi sta se v zvezi s tem poenotili obe strani, tako politična kot medijska, toda na poti je prišlo do razkola. Slišali smo o novih obvodih ob tradicionalnih medijih (to so postala družabna omrežja) ter o njihovem vplivu in razdvajanju ljudi. Mediji postajajo orodje za vztrajanje pri eni resnici. Svobodni državljani se spreminjajo v podložnike orodij in tehnologije, kar nam narekuje nenehno vztrajanje pri vzgajanju in izobraževanju mladih za razumevanje in uporabo medijev. Učitelji delajo z ranljivimi mladimi, ki so kot gobe in ponotranjijo vse, kar dobijo iz okolja. Vzgajati bi jih morali za dialog. Dr. Medved je izpostavil skandinavski model, ki mlade uči, da mora v javnosti potekati takšen dialog, v katerem ni cilj premagati drugače misleče, temveč biti z njimi v takšnem dialogu, iz katerega bodo vse strani prišle z minimumom skupnega in na tem gradile. Vloga vseh je iskane skupnih imenovalcev.

Deležni smo bili tudi odgovorov na vprašanja udeležencev; eno je bilo vezano na vlogo medijev in strankarske želje. Vsaka politična stranka si prizadeva zagotoviti prevladujoč vpliv na javne medije, zlasti tiste, katerih lastniki smo vsi državljani. Pri političnih strankah ni pravega občutka v odnosu do zasebne lastnine. Slednjo sicer spoštujejo, javno lastnino pa si pogosto lastijo po lastnem preudarku. Že od Kantovega kategoričnega imperativa do danes velja, da je moja svoboda omejena s tvojo svobodo. Državljanji moramo onemogočiti lastninjenje javnih medijev. Politične stranke, ki zmagajo na volitvah, morajo imeti pravico do upravljanja z državo in dobro vseh, ne smejo pa imeti pravice do lastninjenja države in državljanov. Državljanji se ne smemo vdati, moramo vztrajati in delovati v tej smeri. To je ilustriral s pregovorom: Kapljica ne izdolbe in ne spodnese kamna z močjo, temveč z vztrajnostjo. Tudi mi moramo vztrajati.

Pravna izhodišča samostojnosti in suverenosti je dr. Borut Holcman predstavil s pogledom v zgodovinski razvoj in to povezal s sedanjo stvarnostjo v Sloveniji. Poudaril je, da imajo pravna država, suverenost in neodvisnost resničen, stvaren in življenjski pomen. Zavedati se

ga moramo vsi (ne le vladajoče elite), vsak član družbe, tudi učitelj in učenec v šoli. Predavatelj je nakazal časovni trak oblikovanja zahodne civilizacije, ki je ukoreninjen v antiki, rimskem pravu in krščanstvu. Vrednote te naše civilizacije so se postopoma oblikovale kot osnova za pravno oblikovanje družbe in države. Z oblikovanjem družbenih skupnosti, utemeljenih na vrednotah in preoblikovanih v pravne norme, so te skupnosti postajale bolj ali manj prijetne za življenje ljudi, na tej osnovi so ljudje lahko razbrali in usmerjali ravnanje posameznika in celotne skupnosti. Skupnosti so postavile jasno vrednotno lestvico, prevedeno v pravne norme, zato so te nad pravom. Prav vrednote pomagajo posamezniku in skupnosti, da suvereno zaživita, država pa mora s svojimi pravnimi akti zavarovati te vrednote. Suverenost in pravna država je torej civilizacijska pridobitev. Na pomembna mesta v državi je zato treba postavljati kompetentne ljudi, ki znajo upravljati s temi civilizacijskimi pridobitvami. Politika mora delovati v korist vsakega človeka. V takšnem vzdušju moramo vzgajati mlade rodove. Kot predavatelj zgodovine prava in pravne države je dr. Holcman spregovoril še o izkušnjah pri delu z mladimi. Iz predavalnice dobiva različna sporočila mladih. Ti si želijo dialoga z vrednimi posamezniki in skupinami, s katerimi bi se lahko identificirali. Obžalujejo, ker ne uspejo vedno najti ljudi, ki bi jih poslušali, s katerimi bi se poglobljeno pogovarjali. Tu vidi veliko vlogo učiteljev. Biti učitelj ni le služba in poklic, biti učitelj je poklicanost.

Predsednik Državnega sveta RS Alojz Kovšca je v svojem predavanju na zelo zanimiv način spregovoril o državnih simbolih in identiteti. Poudaril je pomen razlikovanja med pojmom domoljubje in nacionalizem in to povezal z maloštevilčnostjo in obenem veliko ustvarjalno močjo naroda, kakršen je slovenski. Izhajal je iz aktualnih epidemioloških razmer in izrazil zaskrbljenost za mlade, na katere zdaj preži veliko pasti. Vzgojne prvine so v danih okoliščinah na spolzkih tleh, skrbi ga, da zaradi učenja na daljavo ne bi prišlo celo do izgube celotne generacije. Zastavljal je številna vprašanja, kot so: Ali smo vsi učitelji res prebujena generacija, kakršno potrebuje dobra država in vlada? Ali znamo zaupati drug drugemu in narodovim odločitvam izpred 30 let? Kako skrbimo za žive stike med nami? Ali znamo poskrbeti za stike s starši in z otroki, da ne bi nihče ostal sam? Ali politiki znajo služiti narodu? Ali smo kot narod ukoreninjeni, da nas viharji ne bodo izruvali? Opozoril je tudi na relativizacijo dogodkov iz časa osamosvojitve in poudaril velik pomen državljanstva in domovinske vzgoje. Slovenija je lahko vsem ljudem dom, vprašanje pa je, komu je lahko domovina. To dilemo med pojmom domovina in država je treba razrešiti. Predavatelj je izrazil svoje videnje in čutenje pojmov domoljubje in nacionalizem. Nacionalist postavlja na prvo mesto sebe in druge izključuje, zaničuje, pri domoljubju tega ni. Domoljub nikogar ne izključuje, v ospredje postavlja enakopravnost med narodi. Vsakdo ima rad svojo domovino in s tem ne ogroža drugih. Domoljub spoštuje sebe in druge, aktivno ohranja svoje korenine, tradicijo, simbolne prvine svoje kulture, po katerih se razlikuje od drugih. Za vse to skrbi z aktivnim prispevkom, tako vzgaja svoje potomce in nanje prenaša kulturno izročilo. Učitelji imajo pri tem ključno vlogo. Virtualna omrežja v današnjem času mladim posredujejo številne informacije, prezrejo pa tradicionalne vrednote. Mladi so v virtualnem svetu zelo večji, odpovedo pa v realnem svetu. V njem se izgublja, zato jih moramo opozarjati, da realni svet deluje po drugačnih zakonitostih. Stiki z živimi ljudmi zahtevajo drugačno logiko kot tehnične naprave. Če gre kaj narobe, se lahko v virtualnem svetu hitro popravi, v realnem pa to ni možno, vsaj hitro ne. Šola mora mlade socializirati za življenje v realnih skupnostih, v katerih bodo morali delovati. Naj učitelji mladim postanejo 'internetne zvezde'.

Šola ima zelo zahtevno, toda rešljivo nalogo. Dr. Vilma Brodnik je to potrdila in predavanju Po-

učevanje zgodovine nastanka samostojne Slovenije in identitete naroda pri pouku zgodovine. Zelo natančno in slikovito je predstavila zgodovinski proces nastajanja samostojne Slovenije in možnosti za spodbujanje identitete naroda pri učnih urah zgodovine v celotnem slovenskem izobraževalnem sistemu. Nakazala je zgodovinsko pomembne prelomnice, pojasnila razmere v družbi v 19. in 20. stol., in sicer s posebnim ozikom na stanje v državi SFR Jugoslaviji, ki so v 90. letih končno pripeljale do družbenega in političnega preobrata ter nastanka samostojne in suverene države Republike Slovenije. Vse te prelomnice so predvidene in vključene v učne načrte za pouk zgodovine. Obstaja dovolj vsebinskih iztočnic za učitelje, ob katerih le-ti lahko spodbujajo in razvijajo domoljubje pri učencih in dijaki v celotni izobraževalni vertikali. Predstavila je tudi veliko konkretnih didaktičnih idej za spodbujanje in razvijanje domoljubja, kot so šolske razstave, razstave v lokalnih skupnostih, razni natečaji, terensko delo, povezano z zgodovinskimi vsebinami, izobraževalni filmi, grafične novele, projektno učno delo, e-časovni trakovi, e-plakati, muzejsko delo ipd. Omenjeni pristopi omogočajo učiteljem zanimiv pouk in vključevanje vseh učencev tudi v etnično raznolikih razredih. Učitelji so avtonomni, sami si lahko znotraj učnega načrta razporedijo učno snov tako, da učence podrobno seznanijo z osamosvojitvijo Slovenije in poiščejo načine, kako vrednote domoljubja posredovati učencem.

Agica Holecz, Slovenka in ravnateljica dvojezične šole iz Porabja, je predstavila prizadevanje Slovencev v Porabju, da bi ohranili porabsko narečje, ki je povezovalni člen in temelj njihove oz. slovenske identitete na tem področju. Bogato kulturno dediščino mladim posredujejo v šoli in v vserkem življenju v porabsčini in knjižni slovenščini. Premorejo tudi medije; tednik Porabje, slovenski Radio Monošter in slovensko oddajo Slovenski utrinki na madžarski televiziji. Združeni so v dve skupnosti: v Zvezo Slovencev na Madžarskem s sedežem v Monoštru in Državno slovensko samoupravo s sedežem na Gornjem Seniku. Vsaka porabska vas ima svojo slovensko narodnostno samoupravo, skupni cilj vseh pa je ohraniti slovenski jezik, kulturo in narodno identiteto. Poleg dvojezičnega pouka v slovenskem in madžarskem jeziku organizirajo še druge dejavnosti v slovenščini, pri katerih mladi spoznavajo slovenske običaje in prevzemajo slovensko kulturno izročilo. Slovenske šole iz Porabja so povezane s slovenskimi šolami v Sloveniji. Vsako leto ob finančni pomoči Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu učence peljejo na ekskurzijo po Sloveniji.

Zamejci – ena domovina, dve državi je naslovil svoje predavanje Ivo Jevnikar, novinar in publicist iz Trsta. Udeležencem je na zanimiv način predstavil življenje in razvijanje nacionalnega čuta ter povezanosti Slovencev v Italiji z matico in tudi Italijo. Svoje trditve je podkrepil z dejstvi in imeni pomembnih Slovencev oz. z učinki njihovih prizadevanj za Slovence v Italiji. Obžaloval je, da nekatera pomembna imena, npr. Boris Pahor, niso vključena v učne načrte v izobraževalnem sistemu v Republiki Sloveniji. Na račun odnosa medijev in Slovencev iz matice do rojakov zunaj Republike Slovenije smo slišali tudi nekaj kritičnih besed. Poudaril je, da »kljub demokratizaciji in samostojni slovenski državi, kljub padcu mejnega nadzora (z izjemo časa pandemije, seveda) in kljub številnim sodobnim možnostim za vsakovrstne stike se čut za skupni slovenski prostor, sočutenje s Slovenci v zamejstvu in po svetu, tudi samo vedenje o rojakih zunaj domače republike, v zadnjih desetletjih ne le niso okrepili, temveč so nazadovali«. V tej povezavi je predavatelj pohvalil DKPS, ki se je lotilo organizacije konference z vsebino, ki nagovarja k vzgoji za ljubezen do domovine in države. Država Slovenija postaja manj pozorna do zamejstva, po predavateljevih besedah je »zaskrbljujoče širše stanje duha, ki je zajelo ves narod in kliče po spremembah in preusmeritvah«. Slovenci so bili v preteklosti objektivno na slabšem, ker niso mogli imeti možnosti za nemoten razvoj naro-

dne zavesti, jezika, kulture in javnega življenja. Ovire so bile prisotne v času fašističnega raznarodovanja, potem še v času komunistične Jugoslavije, ki je imela vpliv tudi preko meja. Matična država je moralno, materialno in policijsko diskriminirala manjšinski del slovenske skupnosti, ki ji ideološko ni ustrezal. V tem času je slovenska Cerkev v zamejstvu opravila pomembno nalogo, pomagala je ohranjati slovenstvo, slovenske medije in šolski sistem.

Predavatelj se je ustavil pri pojasnjevanju pojmov zamejec in zamejstvo, iskal je izvor zanje in navajal njihovo rabo v preteklosti. Ustavil se je še pri pojmi narodna in etnična skupnost, nacija, narod ter utemeljil potrebo po razlikovanju med narodnostjo in državljanstvom, domovino in državo. Povezoval je posledice tolmačenja pojmov za posameznika v Italiji in Sloveniji.

Slovenci v zamejstvu imajo poseben odnos do države Slovenije. Ta jim v današnjem času zagotavlja večjo varnost in razvoj, kar je bila želja vseh zavednih Slovencev. Predavatelj je predavanje zaključil z navedbo številnih dosežkov slovenske skupnosti v Italiji kot celovite skupnosti. »Z dolgotrajnim prizadevanjem in ob pomoči matice ter odprtih pripadnikov večine si je izborila državne šole s slovenskim učnim jezikom od vrtca do mature, bogoslužje v slovenščini, svoje izvoljene predstavnike, kolikor to dopuščajo volilne reforme in številčna moč, poklicne in amaterske ustanove od javne radiotelevizije in dnevnika do tednikov in revij ter založb, poklicno gledališče, dve glasbeni šoli, knjižnice, raziskovalni inštitut, kulturne domove, razvejan šport, skavte in tabornike, društva in pevske zборе in tako naprej.« Deležni so finančne podpore Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu in komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

Primeri dobrih učnih praks

V popoldanskem delu konference so učitelji v štirih delovnih skupinah predstavili 29 primerov dobre prakse. Ljubezen do domovine izziva ustvarjalnega duha in učitelji znajo to dobro vključiti v pouk na vseh stopnjah izobraževanja; od predšolske vzgoje, osnovne in srednje šole, na vseh predmetnih področjih; od maternega in tujih jezikov, naravoslovja, glasbe, plesa, športa, geografije, zgodovine, tehnike, matematike, kemije ... Učitelji najdejo ideje in izvedbene poti, da izobražujejo in vzgajajo za domoljubje. Čeprav pogosto slišimo mnenje, da se domoljubje lahko spodbuja le pri družboslovnih predmetih, smo ob teh predstavitev dobili potrditev, da temu ni tako. Tudi pri drugih oblikah dela z mladimi (razredne ure, šolske kulturne prireditve, izleti, ekskurzije) in njihovimi starši (roditeljski sestanki, srečanja ob različnih priložnostih na šolah) je ta vzgojni proces možen. Pri vseh omenjenih dejavnostih so lahko enakovredno vključeni prav vsi učenci, tudi tisti, ki so se v našo deželo priselili ali pa so se pri nas rodili in so pripadniki različnih etničnih skupin.

E-zbornik – nabor primerov šolske prakse

Prispevki s konference so zbrani v zborniku, ki je dostopen na spletni strani DKPS https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/Zbornik_MK_2020.pdf in v Cobissu. Zbornik obsega 320 strani ter prinaša vrsto primerov iz prakse, ki so lahko v pomoč tistim, ki želijo pri svojem delu krepiti vrednote domoljubja. Poseben čar prispevkov v zborniku je, da zajemajo vse stopnje izobraževanja mladoletnih: predšolsko vzgojo, osnovne šole ter poklicne in srednje šole. Prav tako je izjemna pestrost prispevkov, ki segajo na vsa predmetna področja. E-zbornik Vzgoja za ljubezen do domovine in države: Imamo svojo državo Slovenijo je tudi tokrat uredila Erika Ašič.

Možnosti za povezovanje v Republiki Sloveniji

Poleg primerov iz šolske prakse smo bili deležni predstavitev dejavnosti v okviru pedagoške sekcije znotraj VSO (Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve). V tem delu je letos sodelovala mag. Mojca Škrinjar, podpredsednica parlamentarnega odbora za izobraževanje, znanost in šport

ter članica odborov za kulturo, zdravstvo in zunanjo politiko. V tej sekciji si prizadevajo med mladimi širiti zavedanje o osamosvajanju Slovenije in o pomenu samostojne države Slovenije. Želijo si, da bi vrednote slovenske osamosvojitve postale del vrednotnega sistema mladih, ki bi v svoji domovini Sloveniji radi živeli ter aktivno prispevali k njenemu razvoju za dobrobit celotne družbe in slehernega človeka. Tu so bile nakazane odlične možnosti za povezovanje z učitelji oz. vključevanje primerov šolske prakse na razstave v okviru pedagoške sekcije VSO.

Konferenca z druge strani – vzgoja za ljubezen do domovine in države preko obeh možganskih polovic

Učitelji si prizadevamo učencem posredovati znanje in veščine, ki jim pomagajo celostno živeti, razumeti in sprejemati svet. V letošnjem programu zaradi epidemioloških razmer covid-19 nismo mogli pripraviti družabnega programa in neposrednega druženja med sodelujočimi, ker smo bili doma. Zato smo predvideli vsebine, ki se poleg leve možganske polovice dotaknejo tudi desne, in programu dodali glasbeno razsežnost. Glasbeni del deluje drugače, dotika se naših čustev. Kako smo to izvedli? Med posameznimi predavanji in referati smo prisluhnili slovenskim ljudskim in umetnim pesmim, ki so zgovorne zaradi besedil in glasbenih sporočil. Vsi avtorji besedil in glasbe teh pesmi so slovenskega rodu. Krona glasbenega prispevka pa je bila visoka

umetniška interpretacija dveh poustvarjalcev. To sta basbaritonist Marcos Fink, vrhunski interpret, igravec in umetnik, ki je nastopal na doma- la vseh pomembnih opernih in koncertnih odrih po svetu, in njegova sestra, mezzosopranistka Bernarda Fink, ki prav tako deluje na opernem in koncertnem področju. Oba umetnika spadata med najuspešnejše vokalne interprete slovenskega rodu. Rodila sta se v slovenski izseljenski družini v Argentini. Marcos Fink živi v Sloveniji, Bernarda Fink pa na avstrijskem Koroškem. Če k temu dodamo še dejstvo, da sta oba umetnika rojena slovenskim staršem v daljni Argentini, v sicer številčno majhni skupnosti, toda prepoznavni po izjemnih prizadevanjih in darovih njenih ljudi različnih poklicev in darov, je to razlog za ponos, da sta prispevala delež k cilju naše konference. Slovenska skupnost, iz katere sta odšla v svet, je obstala, še več, preseгла je meje skupnosti in postala prepoznavna širše po svetu.

Tudi v DKPS si prizadevamo delovati v tej smeri, da bi mladi začutili vrednost svojih korenin ter jih ohranjali in bili nanje ponosni. Z umetniškimi interpretacijami slovenskih umetnih oz. ljudskih pesmi sta oba umetnika našemu programu in pedagoškemu hotenju dala vsebinsko celovitost.

Ljudska pesem – miniatura zgodovinska zgodba, pomembna za vzgojo

Ljudske pesmi in samospevi, predstavljeni na konferenci, so prave miniaturne zgodbe, ki nas vabijo, da jih vključimo v pouk; v učno uro zgo-

dovine, geografije, slovenščine, umetnostne zgodovine, športa itd. Vključimo jih lahko tudi v program kulturne prireditve, v razredno uro, v uro dela s starši svojih učencev, v program tematske strokovne ekskurzije, izlete. S temi miniaturnimi zgodbami lahko začnemo ali zaključimo učno uro, z njo lahko vstopamo v določeno zgodovinsko obdobje, ob njej učence povabimo k razmišljanju o socioloških vsebinah izbrane dobe ... Te miniaturne zgodbe v obliki ljudske ali umetne pesmi pričajo o gospodarskih, socialnih in družbenih razmerah časa, nakazujejo načine komunikacije med mladimi in starejšimi v konkretnem obdobju v preteklosti, iz njih vejejo vrednote časa in naroda, posameznika in skupnosti. Iz njih izstopajo vrednote, ki so se kalile skozi čas in ostale v pesmi, ker so imele težo. Vse drugo je na poti skozi zgodovino odpihnil veter.

Vrhunski interpret Marcos Fink je o ljudskih pesmih povedal: »Vsaka pesem pripoveduje različne zgodbe, ki nas povežejo z našimi predniki. Te zgodbe so včasih zelo univerzalnega značaja, pa tudi zelo specifične za naš prostor in čas. Vsa sinergija duha, ki je potrebna od nastanka besedila pesmi, navdih skladatelja, ki pesmi dá glasbeno obliko, do pevca poustvarjalca. Poustvarjalec vključi ves svoj čustveni in intelektualni potencial in skupaj s pianistom spremljevalcem dá interpretaciji pričevalski značaj. Tudi poslušalec je pomemben, saj pesem lahko doživi kot umetnino, preko katere lahko celo pride do ka-

tarze in očiščevanja lastne duše, nato do pedagoga, ki povabi učence k poslušanju, k razmišljanju in opisu občutkov, do kritičnega ocenjevanja pesmi na spoštljiv način ...«

Namesto zaključka

Verjamemo, da se je uspešno izpeljana konferenca marsikomu vtisnila v spomin tudi zaradi izjemnih interpretov ljudskega izročila, slovenske ljudske pesmi.

Oba umetnika, poustvarjalca pa sta lahko mnogim mladim in starejšim zgled v skrbi za ohranjanje slovenstva in obenem v ponos, da so tudi sami del slovenske skupnosti.

Za sodelovanje pri izvedbi konference smo hvaležni vsem avtorjem strokovnih prispevkov, udeležencem, sodelavcem, gospodu Alešu Štrancarju <https://4d.rtvlo.si/arhiv/intervju-tv/174636590>, T-2, Združenju za vrednote slovenske osamosvojitve ter Osnovni šoli Radlje ob Dravi. V DKPS smo po pisnih in ustnih sporočilih udeležencev dobili povratno informacijo o tem, da smo skupaj z vsemi sodelujočimi na konferenci prispevali k zavedanju in praznovanju 30-letnice samostojne države Slovenije ter k širjenju zavesti o pomenu domoljubja za posameznika in za narod kot skupnost.

Dragica Motik

Članica DKPS in Organizacijskega odbora za pripravo 2. mednarodne konference

OSEBNE NOVICE

V soboto 10. oktobra sta bila krščena bratranca **Simona SUŠNIK** (hčerka Martina in Magdalene Jerman) in **Joaquín SUŠNIK** (sin Tomaža in Marije Jerman). Botra Simoni sta Nikolaj Žumer in Marjana Jerman, nadomeščala sta ju Mihaela Jerman in Juan Moreno. Botra Joaquín pa Martín Sušnik in Magdalena Jerman. Krsta sta se vršila v Parroquia Nuestra Señora del Socorro v C.A.B.A., krstil ju je pa pbro. Rodrigo Valdez. *Dobrodošla Simona in Joaquín v Katoliško Cerkev!*

V sredo 25. novembra je **sestra Magdalena** (María Gloria Mehle) diplomirala na Teološki fakulteti v Ljubljani z diplomskim delom pod naslovom "Pustiti v trpljenju Boga blizu". Diplomsko delo je mentoriral dr. Ivan Platovnjak d. j. *Čestitamo sestri!*

KOLEDAR

Svete maše in verski program
<https://sites.google.com/view/robertbrest>

ZAHVALA

Bratje Petek se zahvalimo gospodoma Franciju Urbaniji in Toniju Burji za vse darovane svete maše ob boleznih naše mame Mimi.

Bliža se božični čas in z njim **tradicionalna božična voščila v našem časopisu.**

Vabimo slovenska društva, pa tudi podjetnike, profesionalce, trgovce, obrtnike, predvsem pa mlade, ki začenjate svojo umetniško ali podjetniško pot, da skupaj z božičnim voščilom ponudite svoje storitve in izdelke.

Oglasi bodo letos brezplačni, javite se na email

svobodna.ba@gmail.com

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

UPANJE

Dragi bralci!

Začeli smo adventni čas, čas duhovne priprave na božič. Čas pričakovanja, čas upanja.

Z upanjem sledimo tudi novicam o učinkovitosti cepiva proti koronavirusu, ki ga razvija kar sedem proizvajalcev. Upamo, da bo cepivo na razpolago že meseca januarja, gotovo najprej za cepljenje kroničnih bolnikov, starejših in zdravstvenih delavcev, potem pa za ostalo prebivalstvo. Upajmo, da se bomo lahko hitro vrnili v “normalno” življenje!

*Sem dolgo upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal;
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.*

France Prešeren

Poglejmo, kaj nam o upanju govorijo pregovori:

• **Upati a ne narediti, je kakor biti lačen a ne jesti.** (furlanski pregovor)

• **Kdor živi brez upanja, ne ve, kaj je radost.** (uzbeški pregovor)

• **Modri se opira na svoja dejanja, bedak na upanje.**

(arabski pregovor)

• **Če si premagal obup, boš zmagal tudi v drugih bitkah.**

(nemški pregovor)

• **Ena lučka upanja sveti tudi v najbolj temnih urah.**

(angleški pregovor)

• **Nesrečen ni, dasi vse drugo izgubi, komur še upanje v srcu živi.**

(slovenski pregovor)

• **Vsaka temna noč ima svetel konec.**

(perzijski pregovor)

• **Upanje je kot mleko, če predolgo traja, se skisa.**

(italijanski pregovor)

• **Upanje je vrh, po kateri pleše veliko norcev.** (ruski pregovor)

• **Upanje ima globoko dno.**

(češki pregovor)

Izbral Jože Jan

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

GOLOMAX
SUPERMATORISTA DE OFERTAS

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

oblak®